Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 174/2022 vp

Vastaus Tukesin linjauksesta kattilalaitosten painelaitteiden käytön toimintamalleista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Janne Sankelon /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 174/2022 vp:

> Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta vuosien tuotekehitystyötä ja digitalisaation mahdollistamaa parempaa turvallisuutta sekä kilpailukykyä ei uhata väärillä johtopäätöksillä tilanteessa, jossa energian hinta on nousemassa ja Suomen energiaomavaraisuudesta on pidettävä erityistä huolta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Painelaitelaki (1144/2016) on painelaitteita koskeva yleislaki. Lakia sovelletaan painelaitteisiin ja alusten painelaitteisiin. Painelaitteella tarkoitetaan säiliötä, putkistoa ja muuta teknistä kokonaisuutta, jossa on tai johon voi kehittyä ylipainetta, sekä painelaitteen suojaamiseksi tarkoitettuja teknisiä kokonaisuuksia. Lakia sovellettaisiin lähtökohtaisesti laitteisiin, joissa ylipaineesta voi aiheutua vaaraa. Painelaite on laissa yleiskäsite, joka kattaa painelaitedirektiivissä 2014/68/EU ja yksinkertaiset painesäiliöt direktiivissä 2014/29/EU tarkoitetut painelaitteet ja laitekokonaisuudet.

Painelaitelain 75 §:ssä säädetään kattilalaitoksen käytön valvonnasta. Pykälän 4 momentin mukaan jaksottaisen käytön valvonnan edellytyksenä on, että kattilalaitoksen vaaran arvioinnissa on huomioitu jaksottaista käytön valvontaa koskevat vaatimukset. Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään: 1) kattilalaitoksen ohjauspaikan vaatimuksista jatkuvassa ja jaksottaisessa käytön valvonnassa; 2) jatkuvassa käytön valvonnassa edellytettävistä kattilalaitoksen miehitysvaatimuksista; 3) jaksottaisen käytönvalvonnan edellytyksenä olevista kattilan vaatimuksista, valvontakäyntien aikaväleistä ja painelaitteen käyttäjän muista läsnäolovaatimuksista kattilalaitoksessa tai ohjauspaikalla.

Painelaiteturvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1549/2016) 4 luvussa säädetään kattilalaitoksen käytön valvonnasta. Asetuksen 14 §:n 1 momentin mukaan jaksottaisessa käytön valvonnassa kattilassa on oltava jaksottaiseen valvontaan tarvittavat varmistetut varojärjestelmät, jotka luotettavasti, automaattisesti ja turvallisesti estävät sallittujen käyttö- tai raja-arvojen ylittymisen tai alittumisen ja tarvittaessa automaattisesti ohjaavat kattilan turvalliseen tilaan. Asetuksen

15 §:ssä säädetään ohjauspaikan vaatimuksista jaksottaisessa käytön valvonnassa. Muun muassa pykälän 1 momentin mukaan ohjauspaikalta on oltava varmennettu yhteys kattilalaitokselle.

HE 117/2016 vp yksityiskohtaisten perustelujen mukaan jatkuvassa käytön valvonnassa tulisi seurata jatkuvasti kattilalaitoksen turvallisuuden kannalta olennaisia käyttötietoja laitoksessa tai laitoksen ulkopuolella sijaitsevalla ohjauspaikalla. Jaksottaisessa käytön valvonnassa ei tarvitsisi olla jatkuvasti kattilalaitoksessa tai sen ohjauspaikalla. Painelaitteen käyttäjän olisi kuitenkin saatava viivytyksettä tieto hälytyksestä ryhtyäkseen tarvittaviin toimenpiteisiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että painelaitelainsäädäntö mahdollistaa digitalisaation tuomat ratkaisut kattilalaitosten käytön valvonnassa, eikä näin ollen lainsäädännön muutoksille ei ole tarvetta kyseisessä asiassa. Painelaitelainsäädännössä on annettu säännökset kattilalaitoksen käytön turvallisuudesta koskevista edellytyksistä. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on mahdollisuus itsenäisenä virastona antaa säädöksiä tarkentavia ohjeistuksia. Tässä tapauksessa esimerkiksi ohjeistuksia voidaan antaa vaaran arvioinnissa huomioitavista seikoista liittyen laitoksen suuruuteen ja polttoaineeseen, varojärjestelmien ja automaation vaatimuksista sekä varmennetun yhteyden tasosta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta selvitystä ohjeistuksesta. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston mukaan joidenkin kattilaitoksien koko on suurentunut ja ne ovat siirtyneet jaksottaiseen valvontaan. Lisäksi käyttöhenkilökunnan pätevyydessä ja riittävyydessä on ollut puutteita joissakin laitoksissa, jonka vuoksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on antanut ohjeistuksen. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston mukaan suurten kohteiden valvonnan siirtäminen yhteisvalvomoihin ja useampien satojen kilometrien päähän siirtävät valvonnan tapaan, jossa laitosten hallinta perustuu näytöltä saatavaan tietoon, prosessiarvoihin ja kameravalvontaan, mikä voi olla antaa käyttöhenkilökunnalle puutteellisen kuvan laitoksen tilasta. Ohjeistus koskisi näin ollen suuria kattilalaitoksia.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on käynyt asiaa läpi sidosryhmien kanssa aikaisemmin. Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa huomioimaan ohjeistuksessa painelaitelainsäädännön rakenteen ja edellytykset sekä käymään ohjeistusta vielä läpi sidosryhmien ja toiminnanharjoittajien kanssa turvallisuutta koskevien puutteiden osalta, jos asiassa pystyisi muilla ratkaisuilla turvallisuutta parantamaan kattilalaitoksissa.

Helsingissä 27.4.2022

Työministeri Tuula Haatainen

VN/11438/2022-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Haatainen Tuula 91217110D

2022-04-27